

(Əvvəli ötən saylarımızda)

Prezident İlham Əliyevin Azərbaycanca çoxcəhətli dialoqlar üçün formalaşdırdığı mühit də beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində dövlətimizin başçısı ilə görüşən Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş katibi Vladimir Norovun bildirmişdi ki, "bu gün Azərbaycan müşahidəçi ölkələr üçün nümunə olaraq dialoq üzrə ən fəal tərəfdaşlardan biridir".(2)

Xalq-Prezident birliyi.Ermənistan-Azərbaycan döyüş bölgəsində baş verən hadisələr xalq tərəfindən diqqətlə izlənilir, Azərbaycan xalqı cəbhəyə yardım göstərməklə bərabər mənəvi dəstəyini də davam etdirirdi. Prezidentin dünyanın müxtəlif televiziya kanallarına, qəzet və jurnallara müsahibəsi, xalqa müraciəti və cəbhədəki vəziyyət haqqında muntəzəm verilən məlumatlar xaricdə yaşayan azərbaycanlılar tərəfindən də rəğbətlə qarşılırdı. Rusiya Federasiyasının Vladimir Şəhərinə Təranə Xəlilova, Almanyanın Köln şəhərindən Rəşad Quliyev, Qazaxıstanın Almatı şəhərindən Qəhrəman Sadiyev, İsrailin paytaxtı Təl-Əvivdən David Rafaeli məktublarında yazırdılar ki, "...Sizin "Qarabağ Azərbaycandır!" şüarınız beynəlxalq aləmdə devizimizə çevrilib. Dünya azərbaycanlıları yekdilliklə Sizin arxanızdadır" (1, 2020, 10 oktyabr, s. 4). Məktublarda Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycana qarşı təcavüzü nəticəsində başlanan əks-hücum əməliyyatları dövründə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan İ.Əliyevin fəaliyyəti bəyənilir, Azərbaycanın döyüş cəbhələri ilə yanaşı diplomatiya cəbhəsində də müvəffəqiyyət qazanması "diplomatiyamızın qələbəsi" kimi qiymətləndirilir və vurğulanırdı ki, "...Azərbaycan Prezidenti istənilən debata, müsahibəyə həmişə hazır olduğunu göstərir, O, hər tribunadan, hər efirdən Ermənistanın işğalçılıq siyasətini ifşa edilməsi üçün istifadə edirdi. "Əl-Cəzirə" də bu mənada istisna olmadı. İlham Əliyev "Əl-Cəzirə" televiziya kanalına müsahibəsində də, beynəlxalq ali orqan olan BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrini xatırladaraq sentyabrın 27-də baş verənlər də bu siyasətin davamı olduğunu xüsusi vurğulayaraq Ermənistan dövlətinin hiyləsini, beynəlxalq ictimaiyyəti aldatmaq cəhdlərinin növbəti dəfə faktlarla ifşa etdi. (1, 2020, 10 oktyabr, s. 8)

Azərbaycan Prezidentinin dünya televiziya kanallarının, ayrı-ayrı informasiya agentliklərinə müsahibələri, Azərbaycan xalqına müraciətləri Azərbaycanca, həmçinin dünyanın bütün ölkələrində diqqətlə izlənilir və reaksiya verilirdi. Kütləvi informasiya vasitələri yazırlar ki, dünyanın müxtəlif yerlərindən Azərbaycan Prezidentinə məktublar göndərilməsi davam etmişdir. Birləşmiş Ərəb Əmirliyinin Dubay şəhərindən Cem Küçüktürk, Bakı şəhər sakini İltifat Muradov, Cəbrayıl sakini Vəli Şahverdiyev, Saatlı rayonundan Əjdər Əliyev, Salyan rayon sakini Məhəmməd Ağayev, Masallıdan Rəcəb Ağayev, Bakı şəhər sakini İbrahim Abbaszadə, Beyləqan rayonundan Mir-mehdi Məmmədov, Biləsuvarın Babək Hüseynov, Mingəçevir şəhərindən Elşad Qaziyev, Füzuli sakini Alagöz Cəfərova, Qubadan Sahib Kərimov, Cəbrayıl rayon sakini Rövşən Məmmədov, Qobustan sakini Elçin Əmiraslanov uğurlu hərbi əməliyyatlar və diplomatik savaşı yolundakı nəticələrə görə Ali Baş Komandanı təşəkkür edirlər. AzərTAC-ın materiallarından məlum olur ki, Azərbaycan Ordusunun cəbhə-

İkinci Qarabağ - Vətən müharibəsi dünya kütləvi informasiya vasitələrində

dəki uğurlarını, Azərbaycan Prezidentinin dünyanın aparıcı televiziya kanallarına verdiyi müsahibələri və müraciətlərini diqqətlə izləyən ölkə vətəndaşları, həmçinin xaricdə yaşayan soydaşlarımız Azərbaycan Prezidentinə, Ali Baş Komandanı məktublar göndərməkdə davam etdirdilər. Norveçin Oslo şəhərində yaşayan Sevunc Nəcəfpur və Atabəy Nəcəfpur yazırlar ki, "...Azərbaycan Ordusu BMT Təhlükəsizlik Şurasının Qarabağla bağlı qəbul etdiyi qətnamələrə necə hörmətlə yanaşmağın vacib olduğunu bütün dünyaya göstərir. Dövlətimizə, xalqımıza bu haqq işində, şərəfli mübarizədə zəfər arzulayır və daim bütün gücümüzlə başda Siz olmaqla Azərbaycan dövlətinin, ordusunun yanında" (1,2020, 21 oktyabr, s.3). Bakı şəhər sakini Məmməd Omarov. Ağdaş rayon sakini Taleh Yunusov, Füzuli sakini Ceyhun Məmmədov, paytaxt sakini Roman Kazımov, Astara rayon sakini Ağamirzə Əkbərov, Gəncə şəhər sakini Gülşən Məmmədov məktublarında ordumuzun uğurlarını alqışlayır və Qarabağın işğaldan azad olunacağı günün uzaqda olmadığına inandıqlarını və ordunun arxasında olduqlarını ifadə etmişlər (1,2020, 21 oktyabr, s.3).

Ayrı-ayrı vətəndaşlarla yanaşı ictimai təşkilatlar, birliklər və cəmiyyətlər də Azərbaycan Prezidentinə müraciətlər, məktublar, bəyanatlar ünvanlayırdılar. Belə dəstək bəyanatlarından biri də Türkiyənin vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarından gəlmişdi. Türkiyə vətəndaş cəmiyyəti təşkilatının qəbul etdiyi bəyanatda deyilirdi: "Azərbaycanın tarixi ərazisi olan Dağlıq Qarabağ və ətrafındakı rayonların işğalına 32 ildir sözdə sülh və həll istəyən türk düşmən dövlətlər tərəfindən laqeydlik göstərilir və bölgədəki işğalçı qüvvələrin, yəni ermənilərin namərdliyinə hər dəfə göz yumulub. Ancaq son nəticədə başda Azərbaycan hökuməti olmaqla, xalqımız və dövlətimiz sülhün və atəşkəsin artıq heç bir yarıya məhəl qoymadığını, əksinə qaysaq bağlamış yaralarımızın daha da dərinləşdiyini anlayıb.

Azərbaycan Respublikası öz problemlərini özü həll edəcək və işğal olunmuş torpaqlarının hamısını hərbi əməliyyatlarla azad edəcək, əzmə və gücə malik olduğunu göstərəcəkdir. Biz Azərbaycan dövlətinin eyni millətin övladları olan Azərbaycanlıları sevir və Azərbaycan Ordusuna, milli dəyərlərə sahib çıxan bütün vətəndaşlarımızı, Azərbaycan hökumətinə və Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə etibarımızın və dəstəyimizin tam olduğunu bildiririk.

Tarixi döyüş meydanlarında qurduqlarını mədəniyyət sahəsində yaşadan türklər Dağlıq Qarabağı həm döyüş meydanında, həm də danışıqlar masasında qazanacaqdır. Azərbaycan dövlətinə, onun rəhbərinə səslənirik: Hər an əmrinizdəyik. Sərhədlərdən kənardakı qardaşlarımız da yanınızdadır. Yalnız irəli. Qəlbimiz sizinlədir Azərbaycan, hamımız Azərbaycanlıyıq, hamımız Qarabağlıyıq!" (3,2020, 22 oktyabr, s.2.) Bəyanatı 73 təşkilat imzalamışdır.

Türkiyənin qaziləri və şəhid ailələrinin üzvləri də Azərbaycana dəstək bəyanatı qəbul etmişlər. Bəyanata 169 qazi və şəhid ailəsi üzvləri imza atmışlar. (3,2020, 24 oktyabr)

Böyük Qələbə - Zəfər günü.2020-ci il noyabrın 8-i tariximizə ən şanlı bir gün kimi yazıldı. Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli ordumuz Azərbaycanın tarixi, mədəni və strateji əhəmiyyətə malik, Qarabağın baş tacı olan Şuşa şəhərini işğalçı-

lardan azad etdi. Noyabrın 8-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Fəxri Xiyabanda və Şəhidlər Xiyabanında oldular. Dövlətimizin başçısı Şəhidlər Xiyabanında Azərbaycan xalqına müraciət etdi. O, müraciətində qeyd etdi ki, "...Şuşa 28 il yarım işğal altında idi. Şuşanın Azərbaycan tarixində yeri vardır. Bu bizim qədim, tarixi şəhərimizdir, əsrlər boyu azərbaycanlılar Şuşada yaşayıb, qurub, yaradıb. Şuşa nəinki Azərbaycanın, bütün Qafqazın incisidir...28 ildən sonra Şuşada azan səsi eşidiləcəkdir. Bu tarixi gündə Azərbaycan xalqına bu müjdəni vermək mənim həyatımda bəlkə də ən xoşbəxt günlərdən biridir.

Şuşa, sən azadsan!

Əziz Şuşa, biz qayıtmışıq!

Əziz Şuşa. Biz səni dirildəcəyik!"

(1, 2020, 11 noyabr, s.2-3)

Azərbaycanın strateji əhəmiyyətli Şuşa şəhərinin azad edilməsi müharibənin sonrakı gedişinə və taleyinə ciddi təsir göstərdi. Ümimilikdə Vətən müharibəsinin 44 günü ərzində beynəlxalq hüquq prinsiplərini, xüsusilə BMT Nizamnaməsinin 51-ci maddəsini rəhbər tutub öz ərazilərini azad etmək hüququndan istifadə edən Azərbaycan Ordusu noyabrın 9-dək 5 şəhər, 4 qəsəbə və 286 kəndi işğaldan azad etdi. 44 gün ərzində Cəbrayıl şəhəri və rayonun 90 kəndi, Füzuli şəhəri və rayonun 53 kəndi, Zəngilan şəhəri, rayonun Mincivan, Ağbənd, Bartaz qəsəbələri və 52 kəndi, Xocavənd rayonunun Hadrut qəsəbəsi və 35 kəndi, Tərtər rayonunun 3 kəndi, Qubadlı şəhəri və 41 kəndi, Xocalı rayonunun 9 kəndi, Şuşa şəhəri, Laçın rayonunun 3 kəndi, həmçinin Ağdərə və Murovdağ istiqamətlərində bir neçə strateji yüksəklik, Zəngilanda isə Bartaz, Sığ'ırt, S'u?ku?ratay yüksəklikləri və daha 5 adsız yüksəklik azad olundu. Ermənistan noyabrın 10-da üçtərəfli Bəyanata-kapitulyasiya sənədinə imza atmaqla məhv olmaqdan xilas oldu. Azərbaycanın hərbi-diplomatik qələbəsi ilə nəticələnən 44 günlük Vətən müharibəsinin nəticəsində noyabrın 10-da imzalanmış üçtərəfli Bəyanatın müvafiq maddəsinə uyğun olaraq noyabrın 20-də Ağdam, dekabrın 1-də Kəlbəcər bir güllə atılmadan işğaldan azad edildi.

Siyasi və mənəvi dəstək.44 günlük savaşda uğur qazanılmasında qardaş Türkiyə çox önəmli və əvəzolunmaz rolunu oynadı. 44 günlük müharibə bir daha göstərdi ki, Türkiyə-Azərbaycan qardaşlığı əbədidir. Bu mənəvi dəstək yüz illər boyu Azərbaycan xalqının yaddaşında və xatirəsində qalacaqdır (17). Azərbaycan xalqı hiss etdi və gördü ki, onun əsl dostu, qardaşı kimdir. Bu səbəbdən də, Azərbaycanın hər bir guşəsində birliyimizin əbədi rəmzi kimi Türkiyə və Azərbaycan bayraqları yanaşı dalğalanırdı. (3, 2021, 15 avqust, s.3)

Vətən müharibəsindən sonra 2021-ci il 15-16 iyun tarixlərində Türkiyə Prezidentinin Azərbaycana səfəri yeni realıqdan xəbər verirdi. Rəcəb Tayyib Ərdoğanın bu gəlişi Ermənistanın işğaldan azad edilən Azərbaycan bölgələrini ziyarət edən ilk qardaş ölkə başçısının ŞuşaBəyannaməsini imzalaması böyük əhəmiyyət kəsb edirdi. İmza mərasimindən sonra iki ölkə başçısının ortaq mətbuat konfransında çıxışı, Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Şuşada Türkiyə Baş Konsulluğunun açılacağını bildirməsi və "Türkiyə olaraq yenidən bərpa və inşaat işlərində qardaşlarımıza hər

cür dəstək veririk" deməsi,iyunun 16-da Türkiyə Prezidentinin Azərbaycan Parlamentində çıxışı, Qafqazda sülh və əmin-amanlıq üçün Türkiyə və Azərbaycanın bölgədə hərtərəfli əməkdaşlığa hazır olduqlarını vurğulaması Cənubi Qafqazda yeni geostrateji vəziyyətin formalaşdırılacağına işarə hesab olunmalıdır. İlham Əliyev və Rəcəb Tayyib Ərdoğan arasında imzalanan Şuşa Bəyannaməsindəki "Azərbaycan və Türkiyədən hər hansı birinin müstəqilliyinə və ya torpaq bütövlüyünə üçüncü dövlət tərəfindən təhdid və hücum olarsa, tərəflər bir-birinə lazımlı kömək edəcək" maddəsi Cənubi Qafqazdakı tarazlığın qorunması baxımından böyük əhəmiyyət daşıyır (3, 2021, 15 avqust, s.2). Elə bu səbəbdən də, CNN Türk televiziya müxbiri "...30 ilin sonunda ilk dəfə həm Zəfər qazanıldı, həm də bu problemin həllinə çox yaxınlaşıldı. Siz bunu necə dəyərləndirirsiniz? " sualına İ.Əliyev "Bu, bizim üçün tarixi bir Zəfərdir" cavabını vermişdir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin "CNN Türk" televiziya kanalına 2021-ci il avqustun 14-də verdiyi müsahibəsi Bolqarıstanın aparıcı kütləvi informasiya vasitələrində, o cümlədən "24 Çasa", "Trud", "Standart", "Duma", "Kircaali Haber" qəzetləri, Novini 247 xəbər portalı, həmçinin "Fokus" və "Cross" xəbər agentlikləri tərəfindən geniş işıqlandırılıb. (18)

Nəticə.Göründüyü kimi, Azərbaycan Prezidentinin prinsiplial mövqeyi informasiya məkanında da uğurlarımızı təmin etdi. 30 ildən artıq işğal altında olan torpaqlarımızı azad etmək üçün genişmiqyaslı əks-hücum əməliyyatları həyata keçirilməklə yanaşı, düşmənin bu illər ərzində yaratdığı "yenilməzlik" mifologiyasını darmadağın etdi.

Erməni vandalları Qarabağı viran qoysalar da, Azərbaycanın prioriteti işğal olunmuş torpaqlara - Qarabağa qayıdırdı. Bu qayıdışı kökündə erməni işğal nəticəsində dağıdılmış yurd yerlərinin bərpası, təbiətə vurulmuş ziyanın aradan qaldırılması, yeni infrastrukturun yaradılmasıdır.

Zaman göstərəcək ki, Azərbaycanın tutduğu yol haqq yoludur, bu yol istiqlal yoludur. Tərtər rayonundan Suqovuşana gedən, Göygöl rayonunun Toğanalı kəndi istiqamətindən Kəlbəcərə çəkilmən, Horadizdən Zəngilana, oradan Qubadlıya və Laçın rayonlarına qədər yolaşan çəkilişi Füzulidən Şuşaya yeni avtomobil yolunun çəkilişi, "Bərdə-Ağdam dəmir yolu xəttinin layihələndirilməsi və tikintisi ilə bağlı tədbirlər haqqında" 24 noyabr 2020-ci il tarixli sərəncamı ilə ümumi uzunluğu 45 kilometr olan Bərdə-Ağdam dəmir yolu xəttinin layihələndirilməsi və tikintisi üçün ilkin olaraq 5 milyon manat ayrılması, işğaldan azad edilən ərazilərdə beynəlxalq aeroportlar da daxil olmaqla, nəqliyyat-kommunikasiya infrastrukturunun formalaşdırılması strateji əhəmiyyət daşımaqla yanaşı Azərbaycan rəhbərliyinin quruculuq missiyasından xəbər verir. Bu bir daha təsdiq etdi ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərimiz sürətlə bərpa ediləcək, Qarabağa böyük qayıdış ən yüksək səviyyədə həyata keçiriləcək.

2021

Mais Əmrahov